

Projektas „Standartizuotų mokinių pasiekimų
vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo
lavinimo mokykloms kūrimas, II etapas“

2014

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Vardas, Pavardė

_____

Klasė _____

STANDARTIZUOTAS TESTAS

SKAITYMAS

8 KLASĖ

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis, pateiktas po tekstu.

Maži broliukai niekada nemiega, kai juos prižiūri jų sesutės. Juk taip smagu čiupti joms už plaukų ir suvelti. Nusivalyti snarglėtą nosį į jų šviežiai išskalbtus drabužius. Paskelbti bado akciją ir paleisti dūdas tuomet, kai sesutėms paskambina koks nors *ypač svarbus* žmogus. Ir kada gi grįš mama?

- O koks čia rudas daiktas ant tavo sijono? - praeidama pro šalį rimtu balsu pasiteiravo Marta.

- Tai ne daiktas, o dėmė. Galėtum man padėti, - burbtelėjau aš. - Tavo brolis išliejo kakavą ir dar tekstelėjo šaukštą košės.

- Jis ir tavo brolis, - atrėžė Marta. - O man reikia ruošti pamokas. - Ir tai pasakiusi, Marta kaip visada pasiėmė telefoną ir užsidarė kambaryje.

- Marta, pasaugok jį, nors kol persirengsiu! Na, nebūk tu bjauri *boba*.

Marta kyštelėjo galvą iš kambario.

- Beje, kada tu pagaliau atidarysi tą siuntinį? Mane tai, žinai neigiamai veikia. Kitaip sakant, *užknisa*.

- Kada norėsiu, tada atidarysiu, - piktai atsakiau. - Ne jūsų visų reikalas.

- Monika, nebūk maža mergaitė. Man atrodo, kad tu dėl to siuntinio paprasčiausiai kvanktelėjai! Šitas griozdas tik guli stalčiuje ir užima vietą. <...>

- Ar tu baigsi? - užrikau aš. - Ir išvis tu kvaila. Ir dar kartą sakau, jei esi priekurtė, - nesikišk ne į savo reikalus!

- Monika, kaip tu kalbi su seserim? - iš koridoriaus pasigirdo mamos balsas ir trinktelėjo laukujės durys. - Jau laikas jums abiem būti protingesnėms. Negi esate mažos mergaitės, kad pyktumėtės kaip anksčiau! Monika, kažkas žadėjo man priskusti bulvių. Marta, išjunk televizorių ir pagaliau sėsk prie pamokų. Vien tik dainuodama egzaminų neišlaikysi!

Tiesa. Marta - geriausia mokyklos solistė, muzikos mokytojos viltis. Kaip ir mano senelės, slapta besitikinčios, kad iš mūsų išeis šis tas gero. Jei ir išeis, tai tik pasaulinio garso solistė - ragana, per dieną sunaudojanti tris flakonus plaukų lako.

Tokių sunkių minčių slegiama, nusliūkinau prie nelemtų bulvių. Čia nusitvėręs šluostę jau šliaužiojo Martinas. Pakėliau jį ir įteikiau mamai. <...>

Keista. Atrodo, lyg visiems kitiems atidaryti siuntinį svarbiau nei man. O gal atvirksčiai? Gal man jis svarbiausias? Toks svarbus, kad... labai baisu nusivilti ir nerasti to, ko slapta tikiuosi?

Akoilina Cicėnaitė

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Kas yra šio teksto pasakotojas? Pažymėk, Tavo nuomone, teisingą atsakymą.

- (A) Mama.
- (B) Autorė.
- (C) Monika.
- (D) Marta.

2 Kokia šio pasakojimo tema?

---

3 Nurodyk priežastį, dėl kurios mergaitės pykstasi.

---

4 Surask tekste dvi detales, rodančias, kad sugrižo mama.

1.

2.

5 Į lentelę įrašyk po 3 geriausiai Martą ir Moniką apibūdinančius būdo bruožus.

<i>Martos būdo bruožai:</i>	<i>Monikos būdo bruožai:</i>
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____

6 Monika, vertindama sesers gabumus (muzikinius), ironizuoja. Rask ir išrašyk ironijos pavyzdį.

---

7 Paaškind frazeologizmą „paleisti dūdas“.

---

8 Monika vengia atidaryti siuntinį. Paaškind, kodėl ji taip elgiasi?

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis, pateiktas po tekstu.

GRAFIČIAI

Tikriausiai nesuklysiu sakydamas, kad kiekvienas lietuvis, kuris bent kartą buvo išėjęs į gatvę, turi vienokią ar kitokią nuomonę apie aerozoliniais dažais ant sienos ar tvoros užpurkštą simbolį, frazę, piešinį ar kompoziciją. Vienam tai atrodo miestą puošianti detalė, kitam – keverzonė. Trečiam galbūt nei šilta, nei šalta, tačiau šiais laikais nematyti to yra paprasčiausiai neįmanoma. Grafičių (*graffiti*) aptiksi ir pačiame mažiausiame Lietuvos miesteliuke, pačiame atokiausiame kaime. Šiandien tai yra neatskiriama gatvės kultūros dalis.

Pakalbėsime apie šią „velnio neštą ir pamestą“ dažų dėmę Marijos žemėje. Į pagalbą pasitelksiu senus gerus bičiulius – kaunietį Ploogą ir anykštėną Andreiką. Šiuos žmones drąsiai ir atsakingai vadinu grafičių meno pionieriais Lietuvoje.

„Sienų teplojimo“ pradžia: kada, kodėl, kur ir su kuo?

Ploogas: Pirmi mano „darbai“ ant sienų buvo atlikti ar tik ne 1989-aisiais? Pavasarį su visa šeima teko lankytis tuometinėje Vakarų Vokietijoje, Miunchene. Ten ir pamačiau tuos grafičius. Grįžęs, aišku, visus išpūdžius papasakojau savo artimiausiems draugams. Su jais pabandėme kažką nupiešti. Tuo laiku apie tokį dažų pasirinkimą kaip dabar galėjai tik sapnuoti. Vos tik radę laisvą minutę „čiuoždavom“ į tuometines buities prekių parduotuves ir „skenuodavom“ prekių lentynas, ar neatvežė kokių nors dažų. Kokių pavykdavo įsigyti, tokiais ir piešdavome.

Andreika: Pati gyvenimo su aerozoliniu menu pradžia buvo maždaug prieš 12 metų Kaune, kai susipažinau su tokiu teploju Ploogu. Sunku pasakyti, kodėl taip įtraukė tas gatvės menas. Nuo pat vaikystės piešiau. Buvo tik laiko klausimas – kada ir po kokių įvykių suvoksiu, ko noriu, ir imsiu gryninti saviraiškos stilių. Geras šokas ištiko, kai pamačiau iš Vokietijos grįžusio Ploogo piešinius. Nors jis pats buvo neseniai pradėjęs tepti, bet išpūdį padarė neįtikėtiną.

Dabartiniame dizaino ir informacijos amžiuje viskas yra paprasta. Kaip buvo tada? Idėjos, bendraminčiai? Juk Berlynas, Paryžius ir Niujorkas buvo labai toli.

Ploogas: Na taip, apie „tuos laikus“ galima sakyti, kad buvo absoliutus informacijos badas. Tik atsirado internetas – iškart galėjai pastebėti sprogimą grafičių, ir ne tik šitoj srity. Anksčiau džiugindavo vien tik pamatytas kažkieno naujas darbas, dabar yra kiek kitaip. Kartais nervina piešinys – jei jis eilinis (tokių yra daug, o kartais ir visai nekokybiškų), o džiugina tik tikrai meistriškai atliktas.

Taigi, naudodamasis internetu gali daug pamatyti, daug mokytis ir tobulėti. Tam yra visos galimybės. Trumpai tariant, yra iš ko rinktis. O tada buvo šiek tiek kitaip. Viskas kukliau (*juokiasi*). Minčių ar idėjų semtis galėjai tik iš atsitiktinių dalykų. Informaciją graibstėme ir mokėmės stebėdami kitus ir bandydami imituoti.

Informacija mus pasiekdavo iš televizijos laidų, įvairių publikacijų spaudoje ir panašių dalykų. Rodo kokį reportažą iš užsienio, fone matosi piešinys, reportažą įrašai į vaizdo grotuvą. Paskui stabdai įrašą, tyrinėji po kadra. Įdomus ne reportažo turinys, o tas antrame plane esantis fonas. Kai pagalvoji dabar – taip mokytis buvo gana sunku. Bet kitokių galimybių nebuvo.

Dabar yra visokių interneto svetainių, forumų, galerijų – viskas kaip ant delno. Beveik nebeliko sąvokos „toli“. Sėdai prie kompiuterio, įsijungei internetinę kamerą, paplepėjai – štai ir svajonės pildosi (*juokiasi*). Nors aš pats taip nedarau, bet manau, kad dabar bendrauti jokių kliūčių nėra. Trumpai tariant, internetas valdo (*juokiasi*).

Andreika: Bendramintį turėjau nuolat – tai Ploogas. Tiesą sakant, jam labiausiai turiu būti dėkingas už tai, kad pagaliau ir man „kažkas pavyksta“. Kaskart ką nors sukūręs rodydavau jam. Nors pats dar jaučiau, kad tai nėra tas lygis, kai jau galima kažkam rodyti, bet iš jo sulaukdavau tik entuziastingo palaikymo. Kūrėjui tai pats geriausias postūmis.

Jūsų mintys apie dabartinius grafitininkus.

Ploogas: Manau, kad grafičiai yra kažkoks nepaaiškinamas fenomenas. Jo priežasties reikėtų ieškoti giliau. Gal tai būtų net mokslinio darbo verta analizė. Kodėl žmonės piešia – neaišku. Jei tai ne mados auka, o nuoširdžiai susidomėjęs žmogus, manau, jis yra savotiškas kūrėjas. O apie kūrybingus žmones galima kalbėti tik pozityviai.

Turbūt nereikia aiškinti skirtumo tarp kūrėjo ir naikintojo. O kito darbo gadinimas – išpiešti fasadai, vagonai, patiltės ir kita – čia ir yra šio fenomeno didysis klausukas. Gerai tai ar blogai? Na ir rask atsakymą... Gal kas galėtumėte paaiškinti? (*juokiasi*)

Andreika: Kiekvienas naujas kūrėjas, mano supratimu, yra sveikintinas, nes... menas juk išgelbės pasaulį, ar ne? (*juokiasi*) Be abejo, daug labiau sveikintinas būtų kuo profesionalesni grafičiai, kad jaunimas suprastų, ką piešiame, o nedarytų to vien dėl mados. Saviraiškos būdų galima rasti įvairių. Jei dūšia pilna polėkio, galimą ją išlaisvinti ir šoku, ir muzika. Idealiausias turbūt yra grafitininkas, turintis meninį išsilavinimą ir nors truputį supratimo apie kompoziciją, spalvas, proporcijas, erdvę, anatomiją, turintis gerą skonį. Viso to yra išmokstama, to ir linkiu visiems.

Patarimai tam paaugliui, kurio tėvai ryte pamatė jo spalvotus pirštus.

Ploogas: Geriau, kai tėvai pamato spalvotus pirštus nuo dažų, nei kruvinus nuo nežinia ko ar pageltusius nuo surūkyto neaiškaus suktinio. Geriau jau tegul piešia, negu galvas skaldo ar magnetolas vagia. Ar ne taip? Tai pirma. O antra – tegul neskuba eiti į gatvę. Tegul daug žiūri, daug mokosi, tobulinasi, tegul dirba namie ant skiautės popieriaus ar treniruojasi ant kokio apleisto garažo sienos. Nereikia iškart pulti į gatvę ir „teplioti“ pirmos pasitaikiusios sienos.

Andreika: Visada turėk spintelėje paslėptą mažą vaitspirito buteliuką, muilas su vandeniu irgi pravers, kad mažiau tolerantiški tėvai neužkirstų kelio jauno talento tobulėjimui. Supratingi tėvai skatins atžalą domėtis menu, kadangi, patikėkit, pripažinimo ir pasitenkinimo savo darbu keliami euforija yra nepalyginamai stipresnė nei bet kokie narkotikai ar banditizmas.

Grafičių dvasia yra nelegalus savų idėjų reiškimas ant sienos aerozoliu. Ar prieštarauja tai dvasiai šūkis „legalizuokime grafičius, sukurkime vietas nevandališkam pašymui“?

Ploogas: Manau, kad skirti sienų legaliems grafičiams būtų visai gerai. Ar tu legalizuosi, ar ne, vis vien atsiras norinčių papaišyti ant kokios katedros. Visą laiką bus laužančių taisyklės. Dėl legalizavimo reikėtų elgtis labai atsargiai. Gal geriau nelegaliai paišyti ant kokio mažiau reikšmingo fasado nei legaliai ant architektūros paminklo?

Andreika: Mano nuomone, baimė būti sugautiems atgrasė kur kas daugiau jaunų menininkų, nei adrenalino poreikis pritraukė. O gal ir ne, gal aš nieko nesuprantu apie maištavimą, uždrausto vaisiaus saldumą (*juokiasi*).

Bet kuriuo atveju, aš irgi už legalius plotus „aerolininkams“. Pastebėjau, kad masiniai konkursai su daug dalyvių, muzika, piešimas petys į petį su konkurentu (gerąja prasme) gimdo daug kokybiškesnį produktą. Prisiminkim „Graffiti Highlights“, Baltijos šalių čempionatą Rygoje, aibę kitų „Write 4 Gold“ pobūdžio renginių.

Grafičių laukia „šviesi ateitis“ ar niūrus pogrindis?

Ploogas: Ir taip, ir anaip. Yra visokių grafitininkų. Vieni nekenčia legaliai piešančių, kiti – išprotėjusių nelegalių „bombintojų“. Ir vieni, ir kiti mano, kad atstovauja tikrajai grafičių kultūrai. Ir jei tai būtų legalizuota, tikrai atsirastų prieštaraujančių legaliam piešimui ir pasišautų tai daryti pačiose ekstremaliausiose vietose. Manau, būtų laimingų ir legaliai piešančių, ir galinčių piešti protu nesuvokiamose ar sveikatai bei gyvybei pavojingose vietose. Pastaruosius būtų bandoma tramdyti, stabdyti, gaudyti ir bausti. Tiek vienu, tiek kitų visada buvo, yra ir bus.

Andreika: Žinoma, tik šviesa! Grožis negali mirti. Aš šimtu procentų tuo tikras! Mada gali kažkiek keistis, didėja techninės galimybės, bet geroji to reikalo dvasia neturi jokių šansų užsimiršti.

Žurnalas apie gatvės kultūrą, 2007, liepa

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Įvardyk pokalbio dalyvius.

SKAITYMAS

2 Paaškind, kodėl autorius pokalbio dalyvius vadina „*grafičių meno pionieriais*“.

●

3 Kokį visuomenės požiūrį į grafičius išreiškia autorius apibūdinimu „*Pakalbėsime apie šią „velnio neštą ir pamestą“ dažų dėmę Marijos žemėje*“?

●

4 Kaip vadinamas perkeltinės reikšmės žodžių junginys „*velnio neštas ir pamestas*“?

●

5 Įvardyk dvi problemas, su kuriomis susidurdavo pirmieji „*sienų teplotojai*“.

● ●

6 Įvardyk du šaltinius, iš kurių grafičių pradininkai semdavosi idėjų:

● ●

7 Koks, anot Andreikos, pats geriausias postūmis kūrėjui?

●

8 Ploogas ir Andreika vienus grafičių piešėjus vadina mados aukomis, kitus – kūrėjais. Remdamasis tekstu, pagrįsk jų nuomonę:

mados aukos – _____

---

kūrėjai – _____

● ●

9 Grafičių meistrai duoda kelis patarimus pradedančiam piešti paaugliui ir jo tėvams. Rask juos tekste ir parašyk:

paaugliui – _____

_____

tėvams – _____

_____

10 Ploogas pradedantiesiems grafitininkams pataria „*neskubėti eiti į gatvę*“. Paaiškink, kodėl jis taip siūlo.

_____

_____

11 Ploogas pateikia idealaus grafičių meistro portretą. Įvardyk 3–4 savybes, kuriomis turėtų pasižymėti grafičių meistras.

_____

_____

12 Kokia du kartus paskutinėje pastraipoje pavartota meninė priemonė padeda atskleisti itin emociškai išreikštas Andreikos mintis? Įvardyk ją.

_____

13 Kurio pokalbio dalyvio atsakymui į klausimą „*Grafičių laukia „šviesi ateitis“ ar niūrus pogrindis?*“ Tu pritartum? Kodėl?

_____

_____

14 Nurodyk šio teksto žanrą.

_____